

DEKANEN

Kjære studenter og medarbeidere,

I høstsemestret -05 fikk fakultetet nytt dekanat og nye fast tilsatte instituttledere. Den faglige ledelsen er derfor ny og lederne ved instituttene har fått utvidet autoritet og ansvar. På administrativ side er det ikke store endringer, men vi får ny fakultetsdirektør Stig Ørsje som tiltrer 20. mars. Det er store forventninger til at den nye direktøren skal utvikle den administrative organisasjonen til en effektiv enhet som støtter opp om både forskning, undervisning og studentene. De nye instituttlederne er godt i gang med å finne sin rolle og stil. Men vi regner likevel med at det går minst ett semester til før de har gått seg helt til, og samspillet med de tidligere administrative lederne har funnet sin form.

Helse Nord RHF har vært en viktig samarbeidspartner fra i høst. Vi har blant annet etablert et felles forskningsfond for strategisk tematiske forskning. Et bredt sammensatt utvalg har nå gitt sin innstilling til fordeling av disse midlene. Det er mange store og spennende prosjekter der flere miljøer skal samarbeide, som nå har fått støtte over en 3-årsperiode. Fakultetsledelsen har store forventninger til at dette skal bli et løft for forskningen kvalitativt og kvantitativt. Vi ønsker å etablere nye møtepunkter med Helse Nord RHF for å videreutvikle dette samarbeidet. Vi har etablert faste møter med direktørene på UNN. Det er viktig at fakultetsledelsen og universitetsklinikken spiller på lag og gjensidig holder hverandre informert om hva slags beslutninger og prosesser man er inne i, som kan ha betydning for hele undervisningsarenaen. Nordlandssykehuset, som er nesten like stort som UNN, ønsker å videreutvikle sin forskningsaktivitet og tilbyr utvidet kapasitet til undervisning ut over utplasseringen i Stadium 3. Vi er i en konstruktiv dialog med dem om dette, og ønsker å legge til rette for å styrke forskningen og utvide antall studenter til Nordlandssykehuset i Stadium 3, i tillegg vil vi oppfordre alle kurslederne til aktivt å invitere kompetente lærere i Bodø til å gi noe undervisning.

Det nye Masterstudiet i Telemedisin har hatt en del fødselssmerter i det første semesteret. Men vi tror dette vil gå seg til og bli et meget interessant internasjonalt studietilbud. Samarbeidet mellom DMF og Mat Nat har gått helt knirkefritt og borger for suksess. Prosessen med å lage et nettbasert studium i Telemedisin sammen med

Mat Nat er allerede i gang.

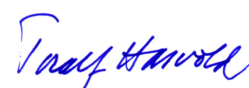
MH-utbyggingen er nå i god framdrift. Planleggingsdirektøren legger til rette for at bygget skal realiseres så snart det er mulig. Prosjektet som vi nå kaller "Stor-MH" tar sikte på å føre opp nybygget samtidig som man gjør noen bruksendringer i dagens MH, slik at det blir ett stort MH som står bruksklart samtidig, og der man har utnyttet de totale arealene slik at man får størs mulig nettogevinst. Biosentret er ikke en del av dette Stor-MH, men det betyr ikke at biosenterideen er skrinlagt. Tvert imot arbeides det nå på flere fronter med realiseringen av dette. Det jobbes med organiseringen av Biosentret, og det er satt av tomt til et separat bygg vis avis Farmasibygget mot Fiskerifagbygget.

Tannhelsestudiet har i det siste rekruttert flere toppkvalifiserte fagfolk. Og instituttlederen ser lyst på fortsettelsen. Når det nye tannbygget kan tas i bruk en gang ved årsskiftet, vil studiet være godt etablert i Tromsø.

Den eksterne evalueringen av medisinerstudiet er godt i gang med sitt arbeid. De skal avlevere sin rapport i juni 2006. Den vil bli et viktig bidrag til prosessen DMF allerede har startet med å se om studieplanen og det innhold vi nå fyller den med, er relevant og adekvat for å utdanne leger for fremtiden.

De mest spennende politiske signalene i høst kom i den nye utenriksministerens "store" tale i Tromsø. Denne Nordområdesatsingen har gitt Universitetet i Tromsø en sentral utenrikspolitisk rolle, som jeg er sikker på kommer til å få stor betydning både for universitetet og for landsdelen. At vår rektor skal lede denne prosessen er vi svært glad for og ser med store forventninger på hva Aarbakkeutvalget kommer opp med. Det er satt ned et underutvalg som skal gi råd om "helsedelen" i Nordområdesatsingen til Aarbakkeutvalget. Helse Nord RHF leder dette utvalget, som har medlemmer fra DMF (dekanen), UNN, Barentssekretariatet, Helse Finnmark, Høgskolen i Tromsø og Senter for internasjonal helse (UNN og DMF). Dette underutvalget skal ha sin rapport ferdig i juni d. å. Denne satsingen og det nye forskningsfondet Barents 2020 gir nye muligheter for å løfte faglig utvikling og forskning på tvers av landegrensene i Nordområdet.

Vi går en spennende tid i møte de neste årene.

Toralf Hasvold
dekan

Gratulerer....

Ansatte som fyller 50 og 60 år ved Det medisinske fakultet i januar, februar, mars, april og mai 2006:

50 år	født	60 år	født
Eivind G. Merok	15.01. 1956	Barbara Gasior-Chrzan	02.01. 1946
Lars Uhlin-Hansen	07.02. 1956	Odd A. Kildahl-Andersen	02.02. 1946
Mari Wolff Skaalvik	11.02. 1956	Bjørn Kåre Straume	11.03. 1946
Bjørn Odvar Eriksen	19.02. 1956	Dag Hofoss	21.03. 1946
Gunn-Elin Bjørneboe	06.04. 1956	Olav Helge Førde	21.04. 1946
Øivind Nilssen	22.04. 1956	Anders Lindseth	29.05. 1946
Torkel Snellingen	26.04. 1956		
Karin Peggy Akselsen	20.05. 1956		
Peter Prydz	22.05. 1956		

Foto: Gunnar Graff

Ny seksjonsleder for Forskningsseksjonen, Det medisinske fakultet

Ståle Liljedal er tilsatt ved Det medisinske fakultet. Han begynte 1. mars 2006 i stillingen som seksjonsleder for Forskningsseksjonen og treffes på telefon 46257.

Ståle er Dr. scient i biologi fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Han har erfaring med studieadministrativt arbeid og jobbet med Forskerutdanningen ved Mat. nat.-fak. før han kom til Med. fak. Som leder for Forskningsseksjonen vil han bl. a. ha det overordnede administrative ansvaret for forskerutdanningen, forskerlinja og rapportering i FRIDA, i tillegg til å være sekretær for Forskningsutvalget.

Foto: Gunnar Graff

Ny konsulent ved Det medisinske fakultets administrasjon og studieseksjonen

Poul Andresen er tilsatt som konsulent ved Det medisinske fakultet. Han begynte i stillingen 1. august 2005, og kan treffes på telefon 44610. Poul har bachelorgrad i engelsk fra Universitetet i Tromsø. Han jobber i studieseksjonen og bistår i tillegg fakultetsledelsen.

Ny fakultetsdirektør ved Det medisinske fakultet

Stig Ørsje er tilsatt som fakultetsdirektør ved Det medisinske fakultet og begynner 20. mars 2006. Han er cand. scient i informatikk fra Universitetet i Bergen, men med solid lederutdanning i tillegg. Siden mai 2002 har han vært ansatt som Trygdesjef i Tromsø.

Han har i tidligere jobber utmerket seg som en dyktig leder, særlig innenfor organisasjonsutvikling. Fakultetet ønsker han velkommen og ser fram til et spennende samarbeid for å utvikle DMF til et enda bedre sted å jobbe og studere.

FORSKNING
Dyreavdelingen ved Det medisinske fakultet

Av avdelingsleder og ansvarshavende Hege Hasvold

Dyreavdelingen er en godkjent forsøksdyravdeling ved Det medisinske fakultet. Vi kan holde: mus, rotter, marsvin, hamster, kanin, gris, hund, sau, frosk og sebrafisk. Hamster og hund har ikke vært brukt i forskning ved Det medisinske fakultet på mange år. Avdelingen er også godkjent for å holde transgene dyr, dvs. genmodifiserte dyr.

Bruk av dyr i forskning og undervisning er regulert av Dyrevernloven Kapittel VI og Forskriften om forsøk med dyr. Norge har også ratifisert den europeiske konvensjonen om beskyttelse av virveldyr som brukes til eksperimenter og andre vitenskapelige formål. Det er i utgangspunktet ulovlig å bruke levende dyr i undervisning, unntatt når dette er helt nødvendig i yrkesutdanning, jfr. Dyrevernloven § 20. Studenter eller andre som ønsker å prøve på enkelte prosedyrer, på dyr som går i forsøk, må kontakte

Dyreavdelingens ansvarshavende på forhånd. For å kunne utføre dyreforsøk i Norge kreves det en godkjent søknad, og at de som deltar direkte og i planleggingen har et kurs i forsøksdyrlære. Dette kurset vil bli arrangert i Tromsø neste gang våren 2007. Det stilles også krav om utdanning og den formelle kompetansen hos ansatte i en forsøksdyravdeling. Dyreavdelingens ansattes hovedoppgaver er å stille godt med dyrene, ha tilsyn med dem før, under og eventuelt etter forsøk, sørge for standardiserte forhold, og bistå og rådgive forskere som skal gjøre forsøk med dyr.

Det ble i 2005 godkjent 49 dyreforsøk i 2005 ved Dyreavdelingen, inkludert in vitro forsøk. In vitro betyr at dyrene blir avlivet uten at det er gjort noe med dem på forhånd, og at organer, vev og/eller celler brukes i forskning eller undervisning. Etter norsk lovgivning er det kun dyr som brukes levende i forsøk som regnes som forsøksdyr.

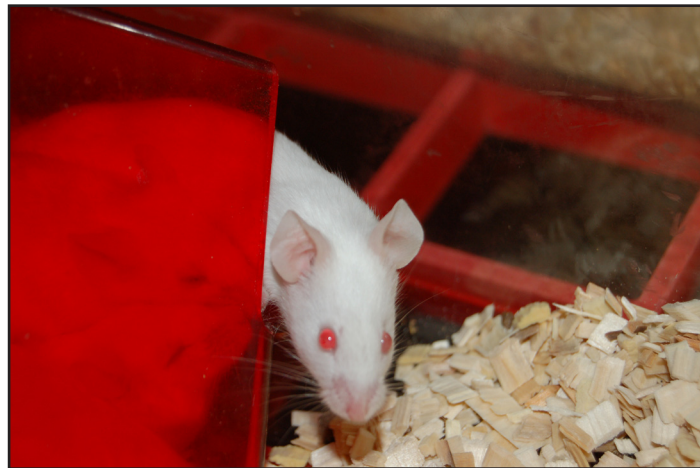
forts neste side...

Foto begge bilder: Hege Hasvold

I 2005 ble det totalt brukt 2009 dyr i medisinsk forskning her. Av disse var 1313 forsøksdyr og 696 "in vitro dyr". Til sammenligning ble det i 2004 brukt 1152 forsøksdyr og 1071 dyr in vitro, totalt 2223 dyr. Det er i 2005 brukt 139 dyr til kreftforskning, 375 til forskning på hjerte- og karsykdommer, 150 til nervøse og mentale forstyrrelser og 112 til andre humane sykdommer. Resten er brukt til grunnforskning og annen biologisk forskning. Svært mange av dyrene som brukes i dyreforsøk ved vår avdeling brukes i såkalte akutte forsøk. Det vil si at de legges i anestesi og avlives uten å vekkes opp.

Avdelingen har en del fellesutstyr til bruk for forskere. Vi har i 2005 investert i utstyr for manuell monitorering av blodtrykk på mus og utstyr til radiotelemetri. Med radiotelemetri kan en kon-

tinuerlig måle en eller flere parametre (som blodtrykk, temperatur, aktivitet, hjerterytme, EEG, EKG etc.) på våkne dyr. I 2006 kommer vi til å kjøpe inn et ultralydapparat.

Vi er en moderne avdeling med kontroll og overvåkning av temperatur, luftfuktighet og lysregulering. Smågnagerne i avdelingen gjennomgår regelmessig helsemonitorering, og dyr som avlives pga. symptomer på klinisk sykdom blir alle obdusert.

Dyreavdelingen er en fysisk ganske lukket avdeling, men vi har en åpen holdning til media og pressen, og har de siste årene hatt inne flere journalister, fotografer og et dokumentarfilmteam. Vi har også hatt inne skoleelever som har prosjekter om forskning, dyreforsøk og/eller etikk.

STUDIER

NATTO-studien er i gang i Tromsø!

Av Nina Emaus, prosjektleder, NATTO-studien

Tirsdag 21. februar 2006 gikk startskuddet for NATTO-studien. Klokken 08.00 kunne første deltaker i NATTO-studien ønskes velkommen til første undersøkelse ved Forskningsposten ved UNN. Deltakerne, som er kvinner mellom 50 og 60, år skal måle beintetthet i lårhalsen og korsryggen.

Hensikten med studien er å undersøke om tilskudd av NATTO kan bremse beintap hos kvinner like etter overgangsalder i en norsk befolkning. Kvinner har sitt høyeste bentap 1-5 år etter menopause. Dette bentapet fører for mange norske kvinner til benskjørhet og høy bruddrisiko og Norge ligger sammen med de skandinaviske landene på bruddtoppen.

NATTO er en japansk matrett som lages av gjærede soyabønner. Under denne gjæringsprosessen utvikles store mengder vitamin K2. Flere studier har vist at vitamin K2 har sammenheng med høyere beinmasse og redusert bruddrisiko. De foreliggende studiene har imidlertid begrenset vitenskapelig kvalitet. I samarbeid mellom Nasjonalt forskningssenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) og Klinisk forskningspost ved UNN vil vi derfor gjøre en dobbelt blindet placebo kontrollert klinisk studie. Studien skal gjennomføres i løpet av 2006 og 2007. Den er anbefalt av Regional komité for medisinsk forskningsetikk, Nord-Norge, og finansieres gjennom bidrag fra Norsk Osteoporoseforening.

Studiedeltakerne må være friske kvinner i alderen 50 - 60 år som har hatt opphold i menstruasjonen i 1-5 år. De må ikke bruke østrogentilskudd, blodfortynnende medisiner eller medikamenter som påvirker beinmetabolismen. Totalt 334 kvinner vil bli inkludert i studien. Ut fra tilfeldig fordeling vil deltakerne bli randomisert til daglig inntak av NATTO (360 mikrogram menaquinon, MK7) eller placebokapsler av olivenolje i et år. Beintetthet vil bli målt ved begynnelse, etter 6 måneder og ved avslutning av studien. Vi vil derfor sammenligne endringen av beintetthet i de to gruppene, og vi er interessert i å finne ut om kvinnene som tar NATTO taper mindre bein enn kvinnene som tar placebo. I tillegg til måling av beintetthet, måler vi også beinomsetningsmarkører i serum og alle deltakere besvarer et spørreskjema.

Til nå er det ikke påvist noen kjente bivirkninger ved inntak av NATTO. Dette ønsker vi likevel også å studere nærmere og deltakerne vil rapportere eventuelle bivirkninger til oss. Om studien viser at inntak av NATTO reduserer beintap hos kvinner i perioden like etter overgangsalder, vil dette kostholdspreparatet eventuelt kunne anbefales til kvinner med stor bruddrisiko.

Prosjektet ledes av forskerne cand.scient. Nina Emaus, NAFKAM, dr.med. Sameline Grimsgaard, UNN, og professor Vinjar Fønnebø, senterleder NAFKAM. Vi trenger fortsatt flere deltakere til studien, og ber alle interesserte kvinner i "den rette" alderen om å kontakte oss på NAFKAM, telefon 77 64 66 50 eller 77 64 63 80.

Ekstern evaluering av medisinstudiet

Av prodekan undervisning Nils-Erik Huseby

Fakultetet inngikk en avtale om ekstern evaluering av medisinstudiet i fjor våres. Komiteen har nettopp vært på et tre dagers besøk i Tromsø og har gjennomført en rekke møter og diskusjoner med Fakultetsledelsen, Studieadministrasjonen, studenter, Programstyret for medisin, kurskomiteledere og eksamenskomite-deltagere.

Fakultetet har innsett at studieplanen for medisin trenger en revidering. Problemer som har oppstått har bl.a. sammenheng med økningen i studentantallet (vi tar opp 100 studenter nå hvert år), og at denne økningen gir problem under den kliniske undervisningen pga. den økte bruken av poliklinikk og reduserte liggetid for pasienter på UNN. Dette har resultert i at studentene får for lite pasientkontakt. Studieplanen for medisin må også tilpasses kvalitetsreformen, som betyr at fagplaner og bedre målbeskrivelser må utarbeides, studentene skal ha bedre oppfølging, og eksamensordningene, de ulike obligatoriske element og kursprøver må gås gjennom.

Den eksterne evalueringsgruppen består av følgende personer (oppnevnt mai 2005):

Professor Borghild Roald (leder), Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo

Professor Ben Edin, Prodekan Medicinska fakulteten, Umeå Universitet

Professor Berit Eika, Det sundhedsvidenskabelige fakultet, Aarhus Universitet

Professor Kirsten H. Lycke, Det utdanningsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Oslo

Komiteens mandat er å

- evaluere organisering og tilrettelegging for læring i undervisningen ved medisinstudiet

UTVIDELSE AV MH-BYGGET**Utvidelse av MH bygget**

Av prodekan Nils-Erik Huseby

Rett før jul ble arbeidet med utvidelse av MH-bygget startet opp igjen. Dette arbeidet er et samarbeid mellom rektor, Universitetets plansjef Unni Grøneng, dekanatet ved Det Medisinske Fakultet og dekan ved Helsefagutdanningen ved Høgskolen. Vi er enige om at det videre arbeid skal bygge på følgende forutsetninger:

- En aksepterer at utvidelsen vil ha en brutto ramme på 17.700 m² som fastlagt av Departementet
- Det tilrettelegges for at areal til Biosenter kan komme på et senere tidspunkt som et eget bygg med tilknytning til utvidelsen av MH.
- Det ønskes at man kan benytte planleggere som kan være mye tilstede i Tromsø så langt dette formelt kan gå.

Det gjøres oppmerksom på at Høgskolen skal disponere knapt en tredel av utvidelsen.

Våren 2003 hadde Fakultetet og Høgskolen utarbeidet et romprogram for MH-II som var langt større (nesten 30.000 m²).

- vurdere koblingen mellom undervisning og forskning i studieopplegget
- gi innspill som kan være til nytte i det interne arbeidet med revurdering og revidering av studiet
- gi innspill til utviklingen av en kontinuerlig evalueringsprosess

Møtene har gitt mange interessante og verdifulle diskusjoner og synspunkter. Komiteen fikk gode innspill både fra studenter, kursledere, Programstyret og administrasjonen. På den siste møtedagen oppsummerte komiteen erfaringer så langt og fokuserte bl.a. på følgende problemer som det er nødvendig å finne løsninger på;

- Ledelsesstrukturen må bli tydeligere, og ansvar og myndighet må påvises. En bedre økonomistyring og oversikt over undervisningsressursene må sikres.
- Målbeskrivelsene og fagplaner må ajourføres og forbedres.
- Oppbyggingen av studiet, og filosofien med integrert undervisning og utplassering er bra. Det er neppe behov for de store endringer.
- Men der er en uklar kobling mellom undervisning og forskning.
- Det virker som systemet har mye "taus" informasjon; mye av detaljinformasjonen er lite tilgjengelig.
- Selvevalueringene og kursprøvene må forbedres.

Komiteen vil komme med sin rapport i den første uken av juni. Fakultetet ser med spenning fram til den og vil initiere en prosess for å implementere nødvendige endringer, slik at studieplanen vår blir oppdatert og forbedret. Målet er å kunne tilby studenter den mest fristende og faglig inspirerende studieplan for medisin i Norge. Vi vil arrangere en åpen høring eller seminar om rapporten og hvilke endringer som må gjennomføres, i løpet av den første uken av september.

Dette programmet ble kraftig redusert av Utdannings- og forskningsdepartementet våren 2004; begrunnelsen for et areal på 17.700 m² var endrede forutsetninger for opptak til medisin studiet, det nye bygg til tannlegestudiet, reduksjon i antall ansatte og at areal til Biosentret ikke kunne prioriteres.

Dekanatet har hatt et sterkt ønske om å få fortgang i utvidelsen av MH-bygget. I samråd med rektor har vi derfor akseptert de nye rammene, og vi har lyktes med å få engasjert universitetets plansjef Unni Grøneng i den videre prosessen.

I forberedende møter mellom dekanatet, ledelsen for Høgskolen og plansjefen har vi samlet oss om noen sentrale ønsker for utformingen av anlegget:

Vi er inneforstått med at arealrammen er trang. Det blir derfor viktig at vi får en arealøkonomisk byggløsning som gir en god utnyttelse av bruttorammen for nybygget og av det eksisterende anlegg. Det må skapes et helhetlig og kompakt anlegg med korte avstander og med god utnyttelse av etablerte fellesfunksjoner, bl.a. kantiner og auditorier.

forts neste side...

Illustrasjon av utbyggingskapasitet sentralt på Universitetsområdet.
(Foto og modell av Gudmund Sundlisæther)

Det ønskes at anlegget, etter utvidelsen, funksjonelt skal fremstå som en samlet enhet med høy grad av generalitet/fleksibilitet innenfor hoveddelene i anlegget. Kulvertanlegget må også utvikles med dette siktemålet.

Det er ønskelig å beholde en studentside og en ansatt/forsknings-side. Et kompakt anlegg med korte avstander er fortsatt ønskelig.

Studentareal og fellesrom skal ha høy grad av tilgjengelighet, og plasseres på sørsiden av Lysgården, gjerne som en forlengelse av undervisningsfløya. Undervisningslaboratoriene bør fortsatt ligge på plan 7 og få prioritet ved behov for utvidelser.

Høgskolen ønsker å samle sine ansatte mest mulig, og er villig til å flytte i nytt bygg for å få dette til. De ønsker administrasjonen strategisk og sentralt plassert i nærheten av inngangen til anlegget. Dette bør også vurderes for Fakultetets administrasjon. Et tiltalende inngangs- og velkomstareal med et nytt (fint) auditorium kan plasseres i nærheten av dette.

Forskningslaboratorier som trenger adgangsbegrensing, og kontor for fagpersonell, ønskes samlet på nordsiden med mulighet for adgangskontroll fra Lysgården. Lab-fløya som er L-formet, er tilrettelagt for utvidelse med en tredje fløy. Dette gir rom for både laboratorier og kontor (plan 6-9).

Kontorstandard må være sammenliknbar med eksisterende anlegg av hensyn til en helhetlig utnyttelse. Vi kan legge samme arealstandard til grunn som ved TANN- og Teorifagbygget, dvs. generelle rom på 10, 15 og 20 m². Dette gir muligheter for vekslende bruk av kontorer med 1-6 personer pr. rom, møterom, grupperom mv.

Nåværende bygg er utvidet flere ganger. Det er ønskelig å tilrettelegge også denne byggefasen for større og mindre fremtidige

utvidelser. Konkret tilrettelegges for tilknytning til et fremtidig Biosenter ved Farmasibygget. Det er også tatt hensyn til kulvertforbindelse og gangveier fra bygget til TANN.

Parkeringsplassene på universitetet er anstrengt. Byggesaken vår vil forverre situasjonen betydelig, for det er behov for nåværende parkeringsareal til byggegrunn og til riggområde. Ønsket om et kompakt anlegg tilsier at vi må bygge på parkeringsplassen nærmest MH-bygget, som har ca. 90 plasser. Universitetet har utarbeidet et forprosjekt for et parkeringsanlegg mellom NFH og Teorifagbygget. Dette vil gi ca. 250 nye parkeringsplasser. Universitetet vurderer også å leie ca. 10 da i området vest for TANN-bygget, opp mot Arktisk biologi.

Den nåværende planorganisasjonen, som ledes av plansjef Unni Grøneng, vil i nær fremtid legge frem et notat som blir en oppsummering av brukerønskene. Dette notatet blir grunnlag for utarbeidelse av byggeprogram og engasjement av planleggere vil skje i regi av Statsbygg. Når så prosjektet er kommet konkret i gang, vil vi som vanlig sette opp en bred brukerorganisasjon med tjenelig sammensetning. Thale Henden har påtatt seg oppgaven som HMS-koordinator også for denne utbyggingen.

Vi er selvsagt lydhøre for kommentarer også på det nåværende tidspunkt og inviterer dere til å gi oss innspill som kan benyttes i denne første fasen av prosjekteringen.

Den første beskrivelsen av MH-utvidelsen er nå tatt inn i universitetets budsjett. Lykkes vi med en god prosjekteringsperiode på ca. 2 år, og at midler til bygget kommer fra regjering og Storting, kan vi håpe på 2 år med bygging og altså et ferdig bygg om 4 år.

Foto: Gunnar Graff

Historien inntok julefesten!

Av seniorkonsulent Jann Gamnes

Fakultetets årlige julefest ble avholdt 9. desember på tradisjonsrik måte, men med ett unntak. En ekstern, professor emeritus Torstein I. Bertelsen, Bergen, og æresdoktor ved UiTø, var invitert som festtaler for å kåsere over temaet "Litt løst og fast om opprettelsen av medisinsk fakultet i Tromsø". Og det ble det, litt fast og mye løst, til stor fornøyelse for festdeltagerne!

Harstadværingen, nå 82 år gammel, har beholdt sin velkjente ironi, retorikk og krystallklare formuleringsevne. Før festen ble han av en av våre ansatte, harstadværing han også, spurt om "korsn står d t me dæ?" Svaret, på slepen harstaddialekt, er dekkende: "Jeg har fått de fleste sykdommene dere leger behandler, men foreløpig bare litt av hver." Det må legges til at han og hans kone, Ruth, deltok i den tradisjonelle polonesen og forlot festen lenge etter midnatt, da forsamlingen var blitt noe glissen.

En av Bertelsens tidligere studenter, rektor Jarle Aarbakke, introduserte festtalen med sine karakteristiske av, anekdoter om og beskrivelse av Bertelsens initiativ og arbeid for legeutdanning i Tromsø og som sterkt medvirket til etableringen av vårt universitet.

I sin tale tok Bertelsen utgangspunkt i sin egen oppvekst i Nord-Norge, medisinstudiet i København fra 1945, praksis ved Rikshospitalet i København, ansettelse ved Universitetet i Bergen/Oslo fra 1959 og professor i Bergen fra 1961, 38 år gammel. Han følte sterkt for helsevesenets situasjon i Nord-Norge og spesielt legedekningen, eller legemangelen. Ut fra lokale betraktninger i Harstad og andre steder trodde han at det måtte være en sammenheng mellom legers opprinnelse og seinere praksissted.

I mai 1963 fikk han trykket en artikkel i DNLFs tidsskrift med tittel "Hvor kommer lægene fra og hvor blir de av?" Artikkelen

baserte seg på opplysninger om ca. halvparten av landets omtrent 4000 leger. Det viste seg å være en positiv sammenheng mellom fødested og seinere valg av arbeidssted, 30 % hyppigere enn statistisk forventet, og sammenheng mellom studiested og arbeidssted. Dette var noe alle visste, men nå var det vitenskapelig påvist og han foreslo opprettet legeutdanning i Tromsø for å bedre legedekningen i Nord-Norge. Likevel, de etablerte autoriteter innen norsk medisin, helsedirektøren og andre i Oslo, aksepterte ikke fakta og kalte dette for "Bertelsens tese". I tillegg la han frem data fra Statistisk Årbok om spedbarnsdødeligheten i Finmark. Den var betydelig høyere enn i landet for øvrig, og på nivå med sydlige europeiske land som Hellas og Portugal. Disse tall kunne ikke bestrides, men til dette ble det hevdet at situasjonen nå var blitt noe bedre.

Hva så med legedekningen? I Oslo var det akseptert legemangel hvis én av 18 leger på et legekantor i Majorstu-huset var forkjølt ei hel uke, mens en beskrev situasjonen i Nord-Norge som en viss knapphet på leger. (Hans tale var full av retorikk og spissformuleringer). Artikkelen sendte han bl.a. til alle landets stortingsrepresentanter og ikke minst statssekretær i Kirke- og undervisningsdepartementet, Enevald Skadsem, romkamerat fra konsentrasjonsleir i Tyskland som han fortsatt hadde nær kontakt med. Motforestillingene mot legeutdanning i Tromsø var stor.

I 1963 ble han oppnevnt som eneste medisinske medlem i Ruudkomiteen som skulle "utrede mulighetene for høyere undervisning og utvidet forskning i Tromsø", dette uten klarering fra helsedirektøren og det medisinske fakultet i Oslo! Ruudkomiteen avga sin innstilling 25. januar 1965 og foreslo oppretting av et universitet i Tromsø med medisinsk fakultet.

Flere andre nasjonale utvalg var blitt/ble opprettet og konkurransen mellom Tromsø og Trondheim om universitet hardnet til. Ikke minst om det var faglig mulig å opprette legeutdanning i Tromsø.

Den endelige striden fant sted i 1968 om hvem som først skulle få medisinerundervisning. De avgjørende personer for valget av Tromsø var utvilsomt kirke- og undervisningsminister Kjell Bondevik (nyutnevnt i Borthen-regjeringen) og ekspedisjonssjef Enevald Skadsem (tidl. statssekretær for Arbeiderpartiet).

Spark til dagens norske helsevesen ble også utdelt; Til forskjell fra Norge var det og er det en forpliktelse å drive forskning ved universitetsklinikkene i Danmark. (Stor enighet i salen.)

forts neste side...

Bertelsen med frue sammen med rektor Jarle Aarbakke.

Foto: Gunnar Graff

TILBAKEBLIKK FORTS...

Til stående applaus ble Bertelsen takket av Jarle Aarbakke som fastslo at aldri før har det vært så tyst så lenge ved bordene under hovedtalen ved fakultetets julefest.

Som mange kjenner til utga Bertelsen i 1991 boken "Kampen for et medisinsk fakultet i Tromsø." Denne finnes ved fakultet og bør leses av eventuelle historieløse. Han er nå bedt av fakultetet om å utdype sine personlige betraktninger om spillet og kampen

for legeutdanningen i Tromsø, og har samtykket. Vi ser frem til fortsettelsen.

På julefesten deltok det kun ca. 180 personer. For alle øvrige som gikk glipp av festtalen: Den finnes på DVD og er til utlån ved fakultetets AV-avdeling og Kulturavdelingen, UNN!

MILJØTUR

Skøyteløp på Kunstisbanen

Av Bård Smedsrød, Xpat.

Lørdag 18. februar hadde Xpat og Medisinsk biokjemi utflukt til Kunstisbanen i Tromsdalen, med skøyteløp og samvær i Skøytekafeen. Høydepunktet var 100m-løpet, der 10 par løpere ble klokke inn. Det ble en fin dag for deltakerne. Under premieutdelingen viste det seg at alle var best og fikk gullmedalje. Gullmedaljen var forøvrig miljøvennlig idet innholdet var spiselig. Miljøtur til Kunstisbanen kan forøvrig anbefales: Fin måte å bli kjent på utenfor arbeidsmiljøet, der familie inkl. barn er med.

Fra medaljeutdelingen: I tillegg til medaljeutdeler Bård Smedsrød som har sneket seg med på alle tre bildene, er følgende avbildet:

A: Rekruttklassen, fra venstre: Anders Hellevik Martinez, Liam McCourt Svineng, Bjørn McCourt Svineng, Marius Manskow, Annabelle Hellevik Martinez, Anna Elvevold.

B: Kvinner klasse 20-25 år, fra venstre foran: Synnøve Magnussen, Tove Smedsrød, Eli Berg, Karen Sørensen. Bak, rekke fra venstre: Gunbjørg Svineng, Hilde Elvevold, Anne Torill Nordsletta.

C: Herrer klasse 20-25 år, fra venstre: Kjell Lindgård, Jens Ingvald Olsen, Geir Ivar Nedredal, Kjetil Elvevold, Dmitri Svistounov, Inigo Martinez.

FAKULTETSADMINISTRASJONEN

Professor emeritus ved Det medisinske fakultet

Det medisinske fakultet ba i brev av 14.11. 2005 professor emeritus dr.med. Rolf Seljelid og professor Bjarne Koster Jacobsen utarbeide retningslinjer og kriterier for utnevning og saksgang for utnevning til professor emeritus.

Professor Rolf Seljelid har i brev av 09.12.2005 kommet med forslag om forutsetninger og om hvordan han mener ordningen bør være. Ut fra dette har fakultetsstyret i møte 26. januar 2005 vedtatt enstemmig følgende retningslinjer og kriterier:

- Honorær tilknytning som professor emeritus kan bare etableres i de tilfeller der vedkommende har gått av med full pensjon. Utgangspunktet for etablering av en emeritus ordning må være fakultetets behov og være knyttet til spesifikke oppgaver innen forskning, undervisning, utredninger eller miljøbidrag.
- Honorær tilknytning fastsettes av fakultetsstyret etter initiativ fra instituttene. Slikt initiativ bør komme i god tid før avgang (1 år), og ordningen må komme i stand etter en individuell

vurdering.

- Ordningen er ikke knyttet til operative oppgaver.
- Ved utøvelse av konkrete operative oppgaver som er begrenset i tid og rom og utover det avtalte, kan det gis honorar etter gjeldende bestemmelser.
- I enkelte tilfeller kan ordningen også etableres på bakgrunn av at vedkommende for eksempel innehar spesielt verdifulle samfunnskontakter eller som honor for særlig verdifullt bidrag til fakultetets eller fagmiljøenes utvikling.
- Vedkommende har ingen formelle rettigheter og vil ikke motta lønn. Kontorplass vil tilbys av det institutt hvor vedkommende har sin daglige tilhørighet.
- Ordningen skal være tidsbegrenset gjeldende for ett år. Etter ett år skal det foretas en ny individuell vurdering om ordningen skal forlenges. Forlengelse kan skje for ett år av gangen.

Professor dr.med. Leif Jørgensen, IMB, og professor dr.med. Tom Andersen, ISM, vil bli utnevnt til professor emeritus i fakultetsstyrets møte 16. mars 2006 etter ovenstående retningslinjer.

Anders Forsdahl, professor emeritus i allmennmedisin ved Universitetet i Tromsø døde 9. februar i år.

Anders ble født i 1930 og kom til Universitetet i Tromsø i 1973 etter å ha vært distriktslege i Sør-Varanger i 12 år. Han ble den første professor i allmennmedisin ved det unge Tromsø-universitetet. Tidligere hadde han også arbeidet på Jan Mayen, ved sykehuset i Sulitjelma, som distriktslege i Tana, legekonsulent i Helsedirektoratet og lege i Gaza og Kongo gjennom FN-styrkene. Hans forskning startet i Sør-Varanger, der han på originalt vis undersøkte og analyserte hvorfor dødeligheten av hjerte- og karsykdom var spesielt høy i distriktet der han arbeidet. Hans teori om at dårlige oppvekstvilkår kan legge grunnlag for noen typer sykdom i voksen alder, har fått stor betydning for moderne forståelse av livsstilssykdommer og benevnes nå Forsdahl-Barker-hypotesen. Anders har også hovedæren for at medisinstudiet i Tromsø fikk gjennomført verdens lengste distriktsutplassering i allmennpraksis, åtte uker der studentene får mulighet for å bo og lære legeyrket i et nordnorsk lokalsamfunn. Han bidro sterkt til at allmennmedisin nå er ett av medisinstudiets tre storfag, sammen med kirurgi og indremedisin.

Anders ble belønnet med tallrike priser, så som Norsk Selskap for allmennmedisins Løvetannpris og Legeforeningens Hygienepriis. Han var Ridder av 1.kl. av St. Olavs orden og Æresmedlem i Lomonosov-selskapet, et russisk selskap for vitenskap, kunst og kultur.

For oss som har arbeidet sammen med ham i årevis, var Anders også det kloke, humoristiske og miljøskapende mennesket som var med på å bygge opp og drive Institutt for samfunnsmedisin, med godt faglig og kollegialt miljø og høy faglig anseelse. Noen av oss har hatt Anders som nær venn, studiekamerat og kollega i mer enn 50 år. For oss alle blir verden annerledes når nå Anders er borte. Hans kloke, lune kommentarer til livets mange krumspring gjorde oss alltid klokere og rikere. Hans indignasjon over urett var krystallklar.

Helsen til Anders har skrantet de siste årene, og det er nå et års tid siden han avsluttet sitt pensjonistarbeid med nordnorske medisinalberetninger og andre historiske kilder fra

Foto: Gunnar Graff

1800- og 1900-tallet. En avholdt venn og kollega er gått bort. Vi står sammen med Tove, barn og barnebarn i stille ettertanke og takknemlighet over at vi fikk følges i så mange fine år.

Arne Nordøy, Helge Stalsberg, Toralf Hasvold, Bjørn Straume, Ivar Aaraas, Roar Johnsen, Jann Gamnes, Knut Høltedahl

Redaksjonsansvarlig:

Dekan Toralf Hasvold

Stoff sendes redaksjonssekretærer:

May Liss Paulsen (maylissp@fagmed.uit.no, 44601)

Karin Akselsen (karinpa@fagmed.uit.no, 44691)

Adresse:

Medflaket, Det medisinske fakultet, UiTø, 9037 Tromsø

Tel. 77 64 46 01 Fax. 77 64 53 00

<http://uit.no/medfak/medflaket/>